

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Γ΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

Κείμενο 1

Η Ελλάδα θα γίνει θερμότερη και ξηρότερη

Συνέντευξη του Νίκου Πέτρου, προέδρου της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας της Φύσης, στον Μ. Παπαδοδημητρακάκη δημοσιευμένη στο ow.gr στις 5/6/2022.

Σήμερα, τι σημαίνει στην πράξη κλιματική κρίση για την Ελλάδα;

Όλα τα προγνωστικά μοντέλα προβλέπουν αύξηση της μέσης θερμοκρασίας στη χώρα μέχρι το 2050, από 2°C με το «καλό» σενάριο, μέχρι και 3,5°C με το «κακό» σενάριο. Η Ελλάδα θα γίνει θερμότερη και ξηρότερη. Οι ημέρες καύσωνα θα αυξηθούν και η βροχόπτωση θα μειωθεί κατά 10-30%, κάτι που σημαίνει ότι θα αυξηθούν και οι ημέρες υψηλού κινδύνου πυρκαγιάς (από 15-70%). Τα ακραία καιρικά φαινόμενα θα γίνουν συχνότερα, εντονότερα και μεγαλύτερης διάρκειας, και οι πλημμύρες περισσότερες, ενώ θα ενταθεί η ερημοποίηση και η διάβρωση εδαφών. Θα αυξηθούν αισθητά τα «θερμά επεισόδια», δηλαδή οι ημέρες κατά τις οποίες η θερμοκρασία ξεπερνά συγκεκριμένα όρια. Ενδεχομένως θα υπάρξει άνοδος της στάθμης της θάλασσας, απώλεια βιοποικιλότητας και αλλοίωση του τοπίου. Επιπλέον, θα αυξηθεί η κατανάλωση ενέργειας για ψύξη και τα κόστη αποκατάστασης ζημιών λόγω ακραίων καιρικών φαινομένων.

Οι αλλαγές αυτές θα επηρεάσουν την αγροτική και κτηνοτροφική παραγωγή λόγω της μείωσης των υδατικών πόρων, της εδαφικής υγρασίας και της γονιμότητας του εδάφους, αλλά και της εμφάνισης παρασίτων και ασθενειών. Οι επιπτώσεις θα εξαρτηθούν από τις τοπικές συνθήκες και τη συμπεριφορά κάθε είδους, είναι όμως πολύ πιθανό να επηρεαστούν βασικές καλλιέργειες, όπως της ελιάς και του αμπελιού.

Πόσο σημαντικός μπορεί να γίνει ο ρόλος της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα;

Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση ξεκίνησε στην Ελλάδα τη δεκαετία του 1980, αρχικά ως πρωτοβουλία εκπαιδευτικών που οραματίζονταν ένα διαφορετικό σχολείο, που θα προωθούσε τη βιωματική εκπαίδευση, την εκπαίδευση στο ύπαιθρο, τον περιορισμό της αυταρχικότητας, την ενεργό δράση των μαθητών μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία. Στη συνέχεια, πλαισιώθηκε από θεσμικές αποφάσεις και επεκτάθηκε ως Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία, που περιλαμβάνει εκτός από το περιβάλλον τους άλλους βασικούς πυλώνες της αειφορίας, την κοινωνία και την οικονομία.

Από τότε, το πλαίσιο εφαρμογής στηριζόταν στις εθελοντικές πρωτοβουλίες εκπαιδευτικών που εφάρμοζαν προγράμματα στον περιορισμένο χρόνο του διδακτικού ωραρίου, ενώ είχαν υποστήριξη κυρίως από τις περιφερειακές διευθύνσεις εκπαίδευσης, τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, τις ΜΚΟ με εμπειρία στο αντικείμενο και άλλους φορείς. Τα τελευταία δύο χρόνια γίνεται μια προσπάθεια να γίνει καθολική η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (ΠΕ) μέσω της εφαρμογής των εργαστηρίων δεξιοτήτων. Όμως, η κατάτμηση σε κατηγορίες θεμάτων, ένα από τα οποία είναι το περιβάλλον, δεν προωθεί τη διεπιστημονικότητα, βασικό προαπαιτούμενο για την ΠΕ. Υπό το πρίσμα της κλιματικής κρίσης, ο ρόλος της ΠΕ πρέπει να είναι κεντρικός. Είναι σημαντικό να εκπαιδύσουμε τη νέα γενιά με αξίες, δεξιότητες και γνώσεις, ώστε να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις του μέλλοντος.

Κείμενο 2

Εγκλωβισμένοι στο δρόμο προς την καταστροφή

Κείμενο του Παντελή Μπουκάλα στην Καθημερινή, 12.6.2022.

[...] Όχι, δεν πρόκειται για το σενάριο δυστοπικής μελλοντολογικής ταινίας· εκεί τα πράγματα εξεικονίζονται συνήθως πολύ πιο βαριά, έτσι που να ακυρώνονται από την ίδια την υπερβολή τους. [...] Πρόκειται για απόσπασμα συνέντευξης του Νίκου Πέτρου, προέδρου της Ελληνικής Εταιρείας Προστασίας της Φύσης, η οποία δόθηκε στη Μ. Παπαδοδημητράκη, με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Περιβάλλοντος, στις 5 Ιουνίου. Μια ευκαιρία που φέτος χάθηκε πολύ πιο εύκολα απ' ό,τι άλλες χρονιές, εξαιτίας του πολέμου στην Ουκρανία. Πατήρ των πάντων ο πόλεμος, όχι όμως και της έγνοιας για το περιβάλλον. [...]

Με τα λεγόμενά του ο πρόεδρος της περιβαλλοντικής οργάνωσης συνοψίζει με σαφήνεια τις προβλέψεις για τις συνέπειες της κλιματικής κρίσης στη χώρα μας. Δεν πρόκειται για ευφάνταστες διανοητικές ακροβασίες ή για αυθαίρετες εικασίες. Αυτή τη μομφή την εξαπέλυαν κατά των οικολόγων οι «φίλοι του πετρελαίου» και οι λοιπές άπληστες δυνάμεις σε παλαιότερους καιρούς, τότε που επιστράτευαν ενδοτικούς και φιλάργυρους πανεπιστημιακούς, πρόθυμους να «αποδείξουν» με αλημιστική χυδαιότητα ότι το φαινόμενο του θερμοκηπίου είναι ακίνδυνο. Πώς επιστήμονες άλλων ειδικοτήτων, ιατρικών, νοίκιαζαν στις καπνοβιομηχανίες τον τίτλο τους, και κυρίως τον κυνισμό τους, και «αποδείκνυαν» ότι το τσιγάρο δεν βλάπτει την υγεία;

Οι ελπίδες να πάρουμε διαφορετικό δρόμο, εγκαταλείποντας γρήγορα τη «βασιλική οδό προς την καταστροφή» που ακολουθούμε τώρα; Όχι πολλές: «Η προσαρμογή στις

επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης απαιτεί κεντρικό εμπνευσμένο μακροπρόθεσμο σχεδιασμό, κάτι που δεν φαίνεται να υπάρχει, καθώς μένουμε προσκολλημένοι σε παρωχημένα μοντέλα αγροτικής και τουριστικής ανάπτυξης». Αυτά όσον αφορά την Ελλάδα, μια πατρίδα που επιμένουμε να τη στύβουμε, εθελοντές όμηροι της αυταπάτης πως είναι ανεξάντλητη ή πως έχει την ικανότητα να αυτοθεραπεύεται, ευλογημένη όπως τυγχάνει από τους θεούς, αρχαίους και νέους. [...]

Στην πλανητική εικόνα τα πράγματα είναι χειρότερα. Ορισμένες από τις μελανές της σελίδες τις γνωστοποίησε ο ΟΗΕ, που για σύνθημα του φετινού εορτασμού της Ημέρας του Περιβάλλοντος διάλεξε το «Μόνο μία Γη» (#Only One Earth). [...] Κάθε τρία δευτερόλεπτα, μας θύμιζε ο ΟΗΕ, χάνεται δασική έκταση ίση με ένα γήπεδο ποδοσφαίρου, και κάθε χρόνο χάνονται δάση ίσα με τη Δανία. Το 80% των λυμάτων παγκοσμίως απορρίπτεται ανεπεξέργαστο σε ωκεανούς και ποτάμια. Τα ακραία καιρικά φαινόμενα σκοτώνουν ή εκτοπίζουν χιλιάδες ανθρώπους και προκαλούν οικονομικές απώλειες τρισεκατομμυρίων δολαρίων. Για να απολαμβάνουμε τον κυρίαρχο τρόπο ζωής μας, χρησιμοποιούμε το ισοδύναμο 1,6 Γης. Οι απαιτήσεις μας λοιπόν, οι απαιτήσεις του ανεπτυγμένου κόσμου δηλαδή, εξαντλούν τις ετήσιες αντοχές του πλανήτη ήδη το φθινόπωρο. Ίσως δεν άρχισε ακόμα «η αντίστροφη μέτρηση ως τον τέλειο πλήρη εξαφανισμό» που προφητεύει ο Οδυσσεάς Ελύτης στο ποίημα «Ο πλανήτης Γη» της «Μαρίας Νεφέλης». Δεν είμαστε όμως πολύ μακριά.

Κείμενο 3

Ο πλανήτης Γη

Οδυσσεάς Ελύτης, Μαρία Νεφέλη, εκδ. Ίκαρος, 2010 (1^η έκδ. 1978).

Αχ δεν είναι αυτός πλανήτης
όλο κότες και πρόβατα
και βλακώδεις άλλες κύπτουσες υπάρξεις.

Άκρη-άκρη του Σύμπαντος ο αμελητέος
με τους τόσους δα ωκεανίσκους του
με τα Ιμαλαϊάκια του
με τα τέσσερα δις των απτεροδιπόδων του
μαχόμενων αέναα υπέρ βωμών και εστιών
πετρελαιοπηγών και άλλων πλουτοφόρων περιοχών.

Δεν είναι αυτός πλανήτης
στουμπωμένος δηλητηριώδη αέρια
έκθετος σε βροχές μετεωριτών
σε σκέψεις φιλοσόφων
σε μακρούς αγώνες για την ελευθερία
(τη δική μας πάντοτε -ποτέ των άλλων).

Ένα σκάκι για κόρακες εξασκημένους
να κερδίζουν πάντοτε και από τις δύο πλευρές
«μαύρα πουλιά» που λεν «μαύρα μαντάτα».

Όχι όχι δεν είναι αυτός πλανήτης
μάλλον είναι μία πλάνη ήτις οδηγεί πολύ μακριά
στον Δία στον Χριστό στον Βούδα στον Μωάμεθ
που εδέησε κάποτε κι εκείνοι
ν' ατονήσουν ώστε όλοι εμείς
από μια κεκτημένη απλώς ταχύτητα
να μένουμε στη στάση του προσκυνημένου.
Η αντίστροφη μέτρηση ως τον τέλειο πλήρη αφανισμό.
Το μόνο πράγμα που θα μείνει ανέπαφο

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1° (μονάδες 15)

Ποιο είναι το θέμα που πραγματεύεται το Κείμενο 2 (μονάδες 5), ποια η θέση του συγγραφέα (μονάδες 5) και πώς η αναφορά στο σύνθημα του ΟΗΕ συνδέεται με αυτήν (μονάδες 5); Οργάνωσε σε 50 περίπου λέξεις την απάντησή σου.

Μονάδες 15

Ερώτημα 2° (μονάδες 10)

α. Στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1 να εξηγήσεις τον ρόλο των υπογραμμισμένων λέξεων στην οργάνωση της παραγράφου (μονάδες 4).

β. Στο Κείμενο 1 πρόθεση του συγγραφέα είναι να πληροφορήσει τον/την αναγνώστη/-τρια για την κλιματική κρίση στην Ελλάδα: να βρεις δύο γλωσσικές επιλογές με τις οποίες ανταποκρίνεται στην πρόθεσή του αυτή (μονάδες 6).

Μονάδες 10

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

Στη 2^η παράγραφο του Κειμένου 2 να αντικαταστήσεις τις υπογραμμισμένες λέξεις με άλλες λέξεις ή φράσεις, ισοδύναμες νοηματικά, προκειμένου να απλοποιηθεί το ύφος λόγου.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Να περιγράψεις και να ερμηνεύσεις τη συναισθηματική κατάσταση του ποιητικού υποκειμένου, παραθέτοντας τρία εκφραστικά μέσα που την αποτυπώνουν. Ποιες σκέψεις σου δημιούργησε η ανάγνωση του κειμένου; Να οργανώσεις την απάντησή σου σε 150-200 λέξεις.

Μονάδες 15